

SAŽETAK PRESUDE

BENEDIK PROTIV SLOVENIJE OD DANA 24. TRAVNJA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 62357/14

*Prikupljanjem podataka o podnositeljevoj mrežnoj aktivnosti bez sudskog naloga,
povrijeđeno je njegovo pravo na privatni život*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Igor Benedik, slovenski je državljanin i živi u Kranju. Slovenska policija je od svojih švicarskih kolega dobila informacije o dinamičkoj adresi internetskog protokola (IP adresa) koja se koristila za razmjenu datoteka s dječjom pornografijom na web stranici za razmjenu datoteka peer-to-peer. Oslanjajući se na odredbu Zakona o kaznenom postupku kojom je propisana mogućnost dobivanja informacija o korisniku određenog sredstva elektroničke komunikacije, slovenska policija je bez sudskog naloga od davatelja internetskih usluga zatražila podatke o korisniku kojemu je dodijeljena predmetna dinamička IP adresa. Davatelj internetskih usluga je dao ime i adresu pretplatnika internetske usluge povezane s tom IP adresom. Nakon toga, policija je pribavila sudski nalog zahtijevajući od davatelja internetskih usluga osobne podatke i podatke o prometu povezane s predmetnom IP adresom. Zatim je sud nalogom odredio pretragu doma podnositelja te su mu oduzeta računala koja su sadržavala dječju pornografiju. Podnositelj je negirao počinjenje bilo kakvog kaznenog djela i tvrdio je da nije znao što se nalazi u spornim datotekama. Nakon prevedene istrage podnositelj je osuđen za kazneno djelo prikazivanja, proizvodnje, posjedovanja ili distribucije dječje pornografije. Bezuspješno se žalio pred domaćim sudovima navodeći da se privatnost dopisivanja i drugih sredstava za komunikaciju može obustaviti samo na temelju sudske odluke pa se stoga svaka nezakonito dobivena informacija treba isključiti kao dokaz. Ustavni sud je istaknuo da su podaci o identitetu korisnika IP adrese Ustavom zaštićeni kao privatni. Međutim, podnositelj ni na koji način nije sakrio IP adresu preko koje je pristupio Internetu, stoga se svjesno izložio javnosti i odrekao legitimnog očekivanja zaštite privatnosti. Kao rezultat toga, nije bilo potrebe za pribavljanjem sudskog naloga.

PRIGOVORI

Podnositelj je prigovorio da je policija pribavila podatke povezane s njegovom dinamičkom IP adresom na arbitraran način, bez sudskog naloga, i tako povrijeđila njegovo pravo zajamčeno člankom 8. Konvencije.

ODLUKA SUDA

Informacije o pretplatnicima povezane s određenom dinamičkom IP adresom načelno predstavljaju osobne podatke jer nisu javno dostupne i stoga se ne mogu usporediti s informacijama koje se npr. nalaze u tradicionalnom telefonskom imeniku ili evidenciji registriranih vozila. Da bi se identificirao pretplatnik kojemu je dodijeljena određena dinamička IP adresa, davatelj internetskih usluga mora pristupiti pohranjenim podacima vezanim za

određene telekomunikacijske aktivnosti. U konkretnom slučaju, jedina svrha dobivanja podataka o pretplatniku bila je identificiranje određene osobe iza dinamičke IP adrese. Dakle, informacija koju je policija tražila (ime i adresa pretplatnika), bila je neodvojivo povezana s njegovom mrežnom aktivnošću, odnosno njegovim osobnim podacima. Zaključiti drukčije značilo bi uskratiti potrebnu zaštitu informacijama o mrežnim aktivnostima pojedinca koje uključuju osjetljive pojedinosti o njegovim interesima, uvjerenjima i intimnom životu.

Podnositelj zahtjeva koristio se internetskim uslugama putem privatnog računala u svome domu, a njegovu mrežnu aktivnost pratila je policija. Činjenica da nije bio osobni pretplatnik internetske usluge nije bilo od utjecaja na njegova očekivanja o zaštiti privatnosti, koja je neposredno ugrožena nakon što su otkriveni podaci koji se odnose na njegovo privatno korištenje Interneta.

Bez obzira što je web stranica za razmjenu datoteka bila javno dostupna, podnositelj zahtjeva je legitimno očekivao da će njegova aktivnost ostati privatna i da njegov identitet neće biti otkriven. Činjenica da nije sakrio svoju dinamičku IP adresu nije mogla biti presudna u procjeni jesu li njegova očekivanja o privatnosti bila razumna. Pri takvoj procjeni, važan čimbenik koji treba uzeti u obzir jest aspekt anonimnosti. U podnositeljevu slučaju nije utvrđeno da je ikad otkrio svoj identitet u vezi s predmetnom mrežnom aktivnosti niti da ga je primjerice bilo moguće identificirati na web stranici za dijeljenje datoteka putem računa ili kontakt podataka. Mrežna aktivnost podnositelja zahtjeva stoga je uključivala visok stupanj anonimnosti, što potvrđuje činjenica da je koristio dinamičku IP adresu koja se, čak i ako je vidljiva drugim korisnicima mreže, nije mogla povezati s određenim računalom bez provjere podataka od strane davatelja internetskih usluga po zahtjevu policije. Osim toga, slovenski Ustav jamči privatnost dopisivanja i komunikacije i zahtijeva da se bilo kakvo miješanje u ovo pravo temelji na sudskom nalogu. Stoga je očekivanje podnositelja zahtjeva vezano za privatnost njegove mrežne aktivnosti bilo opravdano i razumno te ulazi u opseg pojma "privatni život" sukladno članku 8. Konvencije.

Zahtjev koji je policija podnijela davatelju internetskih usluga bez sudskog naloga, te naknadna upotreba dobivenih podataka o pretplatniku radi identifikacije podnositelja zahtjeva, predstavljaju miješanje u njegovo pravo iz članka 8. Konvencije. Ove policijske mjere imale su određenu osnovu u domaćem zakonu. Međutim, s obzirom da relevantno zakonodavstvo nije predviđalo adekvatnu razinu zaštite privatnosti, Sud se u ovom predmetu oslonio na tumačenje Ustavnog suda, prema kojemu je otkrivanje identiteta pojedinca i podataka o prometu načelno zahtijevalo sudski nalog. Glede stajališta Ustavnog suda da se podnositelj zahtjeva odrekao legitimnog očekivanja zaštite privatnosti jer nije sakrio IP adresu putem koje je pristupio Internetu, Sud je smatrao da isto nije usklađeno s opsegom prava na privatnost sukladno Konvenciji. Stoga je utvrdio da je bilo nužno zatražiti sudski nalog za odbijanje ovih podataka i da ništa u domaćem pravu nije spriječavalo policiju da ga dobije.

Odredbe Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na davanje informacija o vlasniku ili korisniku određenog sredstva elektroničke komunikacije nisu sadržavale specifična pravila o povezanosti između dinamičke IP adrese i podataka o pretplatnicima. Povrh toga, ove odredbe nisu ponudile gotovo nikakvu zaštitu od proizvoljnih uplitanja. Naime, u relevantno vrijeme nije bilo propisa koji bi regulirali uvjete za čuvanje tako dobivenih podataka, kao niti mjera zaštite od zlouporabe tih podataka od strane državnih službenika. Nadalje, nije postojalo neovisno tijelo koje bi nadziralo korištenje ovih policijskih ovlasti. U svakom slučaju, zakon na kojemu je sporna mjera utemeljena i način na koji su ga primijenili domaći sudovi bili su nejasni i nisu pružali dostatne mjere zaštite od samovoljnog miješanja. Uplitanje u pravo

podnositelja zahtjeva na poštivanje njegovog privatnog života nije bilo u skladu sa zakonom, stoga je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

3.522,00 eura na ime troškova i izdataka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.